

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

ספק לוי לפי שם משפחה

תיק יוחסין מס' 168A-עד

נושא הדיון

לאחר בדיקה וחקירה אישר בית הדין יהדות למר ש' שהוא בן להורים יהודים. יצוין שש' נולד לאמו מנשואיה השניים. לפני כן היתה נשואה לאיש אחר והתגרשה ממנו. מר ש' שואל האם יש לו להניח שהוא לוי מאחר ששם משפחתו מצוי אצל בני שבט לוי. ונפקא מינה לענין חייב פדיון בן בכור ודיני לוייה אחרים.

השאלות לדיון

- ספק לוי אם חייב בפדיון הבן.
- לוי שאמו נתחללה מכהונה.
- בן לוי וממזרת.

תשובה

א. קיי"ל דספק אם מחוייב בפדיון הבן אמרינן המוליא מחזירו עליו הראיה, עיי' שו"ע יו"ד סי' שם סעי' יג. ובשו"ת ל"ז החדש סי' קכה נשאל באשה אחת שבקטנותה נמלטה מחרב רעה בארץ רוסיה ויודעת מקום מולדתה ושמות אביה ואמה, רק שאינה יודעת אם אביה היה כהן או לוי או ישראל, ונישאת לאיש והמליטה זכר שהוא פטר רחם לה אי חייבין לפדותו או לא, לפי שאשה אחת מארתי ופרתי הגידה לה שאביה היה לוי, והשיב דסהדותא דאשה לאו כלום היא היכא דלריכין לעדות, אבל הכא אפילו בלתי עדותה אין חייבין לפדותו דמשנה שלימה שנינו בטהרות פ"ג מ"ב ספק בכורות אחד בכור אדם אחד בכור בהמה בין טהורה בין טמאה הממע"ה, ואע"פ דרובא דעלמא ישראלין נינהו ולא כהנים או לויים, מ"מ לא אזלינן בתר רובא להוליא ממון מהמוחזק, והלכתא כשמואל דדינא דס"ל אין הולכין בממון אחר

הרוצ. ע"כ. אמנם בקונטרס הספיקות כלל ו סעי' ה כתב דהאיכללא דאין הולכין צממון אחר הרוצ לא איתמר אלא צממון דעלמא, אבל צממון עניים שפיר אזלינן בתר רוצא, ואילו הואי התס הייתי כהנא מסייע כהני ומחייבנא לפדותו, עיי"ש. ועיי' שערי ישר ש"ה סוף פכ"ה דאס הוי ספק צעיקר החיוצ הו"ל ככל ספק ממון דהממע"ה, ואפילו רוצ לא יועיל בזה.

והקשה בקובץ שעורים קדושין אות לו כיון דהחוצ צפדיון הבן הוא בתולדה מהמלוה, וכשמקיים המלוה מסתלק החוצ, וכדמוכח בתוס' צ"ב נו גבי חמש ולא חלי חמש, א"כ צספק היה ראוי לילך צספיקו להחמיר. אמנם עיי' צשערי ישר שס שהחוצ אינו בתולדה מהמלוה אלא שהס שני ענייניס הקשורים זה בזה, ואס אין חוצ מדין הממע"ה, גס מלוה אין, עיי"ש.

אמנם בהגר"א יו"ד שס ס"ק יז כתב דפדיון הבן אינו אלא חוצ בעלמא שהרי הכהן גוצה ממסועצדים כמו שאמרו בצכורות מח א וצ' ושס אישתעצדו ניכסי כו', ועיי' בהגר"א שס שתמה על הריצ"ש סי' קלא שהביא הרמ"א שס סעי' י. ועיי' ריצ"ש שס שציקר מלות פדיון היא מלות הצכור עלמו והתורה חייבתו לאצ לעשות חוצת צנו. ועיי' ביאורו צצרכת שמואל קדושין סי' יח, ו"הצללת השרון" צמדצר עמ' תקלא ואילך. ועיי' לפנת פענח צמילואיס דף כג טור ד, דכתב דרק על האצ יש שני ענייניס חוצ ומלוה, אבל על הצכור יש רק דין פריעת חוצ של מתנות כהונה. ועיי' או"ש צכורות סוף פ"ה לחלק צין מתנות דזרוע לחייס וקיצה לשאר מתני"כ.

לפיי" צספק אס הצכור מחוייב צפדיון, הממע"ה, ומה שהקשה הקובץ שיעורים שיהיה חייב מדין ספק מלוה, להגר"א שלעולם אין בזה אלא חוצ בעלמא, לא קשה מידי, וגס אס נאמר שיש בזה גס מלוה, הרי לדעת ה"פ צצכור עלמו אין מלוה אלא חוצ, והמע"ה.

ב. כתב צחי' רצינו חייס הלוי אסו"צ פט"ו ד"ה והאומנס, דלויה לא איפקעא לה צהא דאיצעלה לככרי, כדאמר צצכורות מז דלויה שילדה פטור מחמשה סלעים. וציאר צנו הגר"מ דצרי"ו (הוצא צאגרות הגר"ד עמ' רע ואילך) דולד נכרי הבא על צת לוי הוא לוי ופטור מחמישה סלעים, דדין לוייה דחל רק עיי' דין משפחה, למשל לעבודה ולמתנות, צודאי לא נעשה עיי' אמו, והא דפטור מפדיון הוא משוס דהפטור של לוייס מפדיון אינו תלוי כלל צדין לוייה של משפחת לוייה, אלא דכל דד חלות לוייה שלו מועיל לפוטרו מפדיון אפילו אס אינו ממשפחת לוייה, וע"כ מהניא לזה גס חלות לוייה הצאה מלד אמו, כיון דאין זה נוגע לדין משפחה כלל. ע"כ.

ע"כ צנידון דידן שאמו של ש' היתה נשואה לאחר לפני שנישאה לאציו, אף אס נתחללה מכהונה מ"מ מדין לוייה לא נתחללה, ועיי' צחי' הגר"ח על הש"ס מהד' מישור עמ' תקי שעפ"י תוס' צצכורות מז א, לדעת ר"מ ציצמות לא א' יש פסול חללות צלוי לענין אכילת מע"ר.

ג. כתב צשו"ע או"ח סי' קלה סעי' ט עפ"י הגמ' גיטין נט צ:וכן לא יעלו שני לוייס זה אחר זה כדי שלא יאמרו שאחד מהס פגוס. וכתב צמ"צ ס"ק ל אע"פ שידועיס שאציהס לוי איכא למיחש שאציהס נסיב

ממזרת או נתיכה ופסליה לזרעיה מקדושת לוי, ואע"פ שהיא ממזר מ"מ קורא בתורה כשאר ישראל.
ע"כ. משמע דלא משכחת ליה לוי פגום אלא שהיתה אמו ממזרת, אבל פסול חללות לא שייך גביה.